



LÄNSSTYRELSEN
VÄSTRA GÖTALANDS LÄN

Naturvårdsenheten
Örjan Nilsson
0501-60 53 90

Beslut
2008-01-21

Diarienummer
511-62948-2005

Sida
1(11)

Enligt sändlista

Beslut om utökning av naturreservatet Väggårdsskogen i Falköpings kommun

Innehåll

Beslut om bildande m.m.
Syfte
Beslut om föreskrifter
Beskrivning av naturreservatet
Planeringsbakgrund
Ärendets handläggning
Skälen för beslut
Upplysningar
Ersättningstalan
Kungörelse
Hur man överklagar

Bilagor

Bilaga 1. Beslutskarta
Bilaga 2. Översiktskarta
Bilaga 3. Skötselplan
Bilaga 4. Sakägarförteckning
Bilaga 5. Besvärshänvisning O4:1
Bilaga 6. Sändlista

Administrativa uppgifter

Namn:	Naturreservatet Vaggårdsskogen
RegDOS ID	2000820
Län:	Västra Götalands län
Kommun:	Falköpings kommun
Ungefärlig mittpunkt	Väst/Öst 1359541 Syd/Nord 6435334
Fastigheter och ägare:	<i>Enligt sakägarförteckning (bilaga 4)</i>
Nyttjanderättsinnehavare:	<i>Enligt sakägarförteckning (bilaga 4)</i>
Areal (ha):	23 ha
Förvaltare:	Falköpings kommun
Naturgeografisk region:	Falbygden
Objektskategori:	Sö; Skog av särskilt värde för flora och fauna
IUCN-kategori:	Ia Strikt Naturreservat

Beslut om bildande m.m.

Länsstyrelsen förklarar det område som avgränsats på kartan i bilaga 1 som naturreservat. Beslutet är fattat med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808).

Naturreservatets gränser ska märkas ut i terrängen.

Namnet ska vara **Naturreservatet Vaggårdsskogen**.

Länsstyrelsen fastställer skötselplanen i bilaga 3. Beslutet är fattat med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m..

Länsstyrelsen utser Falköpings kommun som förvaltare av naturreservatet. Beslutet är fattat med stöd av 21 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m..

Länsstyrelsen har tidigare beslutat om följande områdesskydd som berör det nu bildade naturreservatet:

- Naturreservat enligt 7 § Naturvårdslagen den 10 juni 1987, dnr 11.1211-161-87

Länsstyrelsen beslutar att detta områdesskydd upphävs när nu aktuellt beslut har vunnit laga kraft.

Syfte

Syftet med naturreservatet är att:

- Skydda och utveckla naturvärden knutna till naturskogsartad barrskog rik på gamla träd och död ved.
- Bevara de ekologiska och hydrologiska värdena knutna till öppna, intermedinära till rika kärr, som förekommer i nära anslutning till skogsparterna.
- Bevara hagmarksmiljöer med åldriga ekar.

Syftet ska tryggas genom att:

- De barrdominerade miljöerna med mogen – äldre skog samt kärren, lämnas till fri utveckling.
- Hagmarksmiljöerna, i det östra delområdet, restaureras och hävdas med bete.

Beslut om föreskrifter

Länsstyrelsen beslutar att följande föreskrifter ska gälla i naturreservatet. Beslutet är fattat med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken.

A. Föreskrifter om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden (7 kap 5 § miljöbalken)

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

1. Avverka eller utföra annan skogsbruksåtgärd,
2. Ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle,
3. Uppföra byggnad eller anläggning,
4. Uppföra mast, torn, vindkraftverk, antenn eller liknande anläggning.
5. Anlägga väg, stig eller parkeringsplats,
6. Anlägga luft- eller markledning,
7. Anordna upplag,
8. Kalka,
9. Dika, skyddsdikey, rensa dike, dämna eller utföra någon åtgärd som påverkar områdets hydrologiska förhållanden,
10. Borra, gräva, schakta, spränga, utfylla, tippa, eller bedriva täkt av något slag,
11. Skada levande eller döda träd, buskar, plocka eller gräva upp växter eller på annat sätt skada växtligheten,
12. Använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel,
13. Uppföra älgorn, gömsle eller liknande konstruktion, eller röja siktgator, för jakt,
14. Hålla djur på betesdrift i, samt sätta upp stängsel eller hägnad i, skogsmarken i det västra delområdet.

Föreskrifter enligt A ovan gäller inte i följande fall:

- När förvaltaren, eller den förvaltaren utser, utför åtgärder som behövs för naturreservatets vård och skötsel.
- Vid reparation av, och underhållsröjningar för, befintliga luftledningar. Markskador ska då undvikas.
- Vid nedgrävning av befintliga luftledningar. Samråd ska dock ske med Länsstyrelsen senast 6 veckor innan åtgärd.
- En smal remsa av skogen i östra delen av det västra delområdet får stängslas och betas.
- Markägare får avlägsna de delar av träd som faller ut på angränsande betesmarker i anslutning till reservatet.

B. Föreskrifter om skyldighet att tåla visst intrång (7 kap 6 § miljöbalken)

Fastighetsägare och innehavare av särskild rätt ska tåla att följande anordningar utförs och att följande åtgärder vidtas.

1. Märka ut naturreservatet i terrängen.
2. Anlägga av parkeringsplats och vandringsled samt sätta upp informationstavlor.
3. Gallring, röjning, slåtter och betesdrift i den mån markägaren inte, efter samråd med förvaltaren, själv utför dessa åtgärder.
4. Genomföra undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden.

I den till detta beslut hörande skötselplanen (bilaga 3) framgår i detalj var anordningar ska utföras och åtgärder vidtas.

C. Ordningsföreskrifter om rätten att färdas och vistas inom naturreservatet samt om ordningen i övrigt inom naturreservatet (7 kap 30 §)

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

1. Framföra motordrivet fordon annat än i samband med uttransport av fällt vilt med s.k. älghugare eller motsvarande,
2. Anbringa tavla, skylt, inskrift, affisch eller därmed jämförbar anordning,
3. Göra upp eld,
4. Förstöra eller skada fast naturföremål eller ytbildning,
5. Skada eller ta bort dött träd eller vindfälle,
6. Inplantera främmande växt- eller djurart,
7. Fälla träd och buskar, bryta kvistar eller på annat sätt skada vegetationen,
8. Plocka eller samla in kärlväxter, mossor, lavar och svamp med undantag av bär och matsvamp.

Föreskrifter enligt C ovan gäller inte när förvaltaren, eller den förvaltaren utser, utför åtgärder som behövs för naturreservatets vård och skötsel.

Markägaren har rätt att på en 5 m bred remsa längs området södra gräns köra ut virke från övrig skog på fastigheten.

Beskrivning av naturreservatet

Natur- och kulturhistoriska värden

Väggårdsskogen ligger på kalkfattig och inte speciellt näringsrik berggrund. I de västra delarna av reservatet är terrängen blockrik. Flera mindre våtmarker och sumpskogar finns inom reservatet. Reservatet består till största delen av gammal granskog med inslag av tall. I det östra delområdet finns en igenväxande betesmark som nyligen gallrats och där ek och asp i dag dominerar i trädskiktet. Sumpskogarna hyser ett visst lövinslag av framförallt björk och klibbal.

Det finns inga registrerade fornlämningar inom reservatsområdet. Området genomkorsas dock av flera stenmurar. Dessa är på några ställen nerplockade för att möjliggöra genomfart.

Friluftsliv

En brukningsväg leder fram till området. Det östra delområdet, som är betesmark, är relativt lätt att besöka. Det västra delområdet är bitvis svårframkomligt. För den naturintresserade är det dock ett fint utflyktsmål där man kan uppleva gammal skog med stora inslag av död ved.

Markanvändning

Enligt häradskartan från 1877-82 så växte det barrskog i de västra delarna av reservatet medan det i de östra delarna var mer lövträd. Våtmarkerna hade ungefär samma utbredning då som nu. Sannolikt betades åtminstone de delar av skogsmarken som hade ett högre lövinslag. Spåren efter den forna

markanvändningen framträder tydligt i form av de äldre stenmurar som genomkorsar området på flera platser.

Bebyggelse och anläggningar

Kraftledningar och telefonledningar finns i det östra delområdet. I det västra delområdet finns en kraftledningsgata, som inte nyttjas längre, och som håller på att växa igen. I det östra delområdet finns en ledningsgata för telefonledning som inte nyttjas längre. Stolparna för dessa kommer, efter överenskommelse med nyttjanderättshavarna, att tas bort i samband med att reservatet utökas.

En mer utförlig beskrivning av området lämnas i skötselplanen.

Angränsande mark

I direkt anslutning till reservatets norra gräns finns två områden med "äldre naturskogsartade skogar". Dessa områden på sammanlagt 1,2 resp. 0,9 ha omfattas av biotopskydd enligt ett beslut från Skogsvårdsstyrelsen den 24 februari 1997 resp. den 3 april 2003.

Planeringsbakgrund

Kommunal översiktsplan

Enligt kommunens översiktsplan antagen 1992 ligger Väggårdsskogen inom ett område med beteckningen "Övrig mark" utan några särskilda planbestämmelser.

Ärendets handläggning

Bildandet av det befintliga reservatet initierades av berörda markägare och Falköpingskretsen av Svenska Naturskyddsföreningen. Områdets stora naturvärden påtalades för Länsstyrelsen som beslutade om att bilda ett naturreservat 1987.

Under 1994 träffades en överenskommelse mellan Falköpingskretsen av Svenska Naturskyddsföreningen och Falköpings kommun om att kommunen skulle förvärva en fastighet i anslutning till naturreservatet. Föreningen och kommunen begärde vidare att länsstyrelsen skulle utöka Väggårdens naturreservat till att även omfatta delar av det område som förvärvades. En överenskommelse gjordes mellan föreningen, kommunen och länsstyrelsen om vilka delar av området som skulle ingå i det utökade naturreservatet. Överenskommelsen ligger till grund för avgränsningen och detta beslut.

Under 1994 beslutade naturvårdsverket att ge Falköpings kommun bidrag till markförvärvet. Som villkor för bidraget angav naturvårdsverket bl.a. att:

- Om reservatet senare upphävs eller om fast egendom i det planerade reservatsområdet försäljs skall bidraget återbetalas till staten.
- Naturvårdsförvaltningen av reservatet skall bekostas av kommunen.

Den mark som reservatet utökas med ägs nu av Falköpings kommun. Enligt tidigare överenskommelser om bidrag för markförvärv m.m. förutsätts att kommunen inte får någon inträngsersättning.

Remiss och föreläggande

Markus Brisbo, Mattias Brisbo, Per Brisbo, Karl-Erik Martinsson Falköpings kommun, Falbygdens Energi AB och Telia Sonera AB har, som berörda mark- och sakägare, förelagts enligt 24 § förordningen om områdeskydd enligt miljöbalken m.m. att yttra sig över förslag till beslut med föreskrifter och skötselplan.

LRF Skaraborg, Skaraborgs Naturskyddsförening, Falbygdens Naturskyddsförening, Falköpings kommun (Miljöförvaltningen) och Skogsstyrelsen har fått förslaget för kännedom och eventuellt yttrande.

Inkomna yttranden

Yttrande har kommit in från Per Brisbo, Falköpings kommun, Falbygdens Energi AB och Falbygdens Naturskyddsförening.

Sammanfattningsvis har ingen framfört några erinringar mot utökningen av reservatet. Synpunkter har framförts på några enskilda delar av beslut och skötselplan. En redogörelse för detta följer nedan.

Per Brisbo har framfört att Länsstyrelsen i beslutet bör föra in det som anges i gällande reservatsbeslut från den 10 juni 1987 om att det skall vara tillåtet att köra ut virke i en zon på 5 meter längs reservatets södra gräns samt att träd som faller ut på betesmarken skall få avlägsnas. Per Brisbo har vidare muntligen framfört att bete även fortsättningsvis bör vara tillåtet på en smal remsa i östra delen av det västra delområdet. I skötselplanen fastställd 1987 anges att så får ske.

Länsstyrelsens kommentar: Synpunkterna har beaktats i beslut och skötselplan. Länsstyrelsen har ingen avsikt att i sak ändra föreskrifter och skötselplan för det befintliga naturreservatet.

Falköpings kommun har i ett yttrande från kommunstyrelsen framfört att man godkänner länsstyrelsen förslag till utökning av naturreservatet Vägårdsskogen mot bakgrund av att kommunen år 1994 ingick en överenskommelse med länsstyrelsen, Falbygdens Naturskyddsförening och naturvårdsverket om förvaltningen av reservatet.

Kommunen godkänner i princip förslaget till skötselplan men vill dock ha möjlighet att diskutera innehållet i skötselplanen vad gäller skötselområde 2.

Kommunen anhåller hos länsstyrelsen om en utökning av reservatet med ett ca 1 ha stort område beläget mellan naturreservatet och biotopskyddsområdet. Området som utökningen gäller ägs redan av kommunen.

Länsstyrelsens kommentar: Länsstyrelsen konstaterar att kommunen kommer att fullfölja sitt åtagande i överenskommelsen från 1994, vad det gäller naturreservatets fortsatta förvaltning.

När det gäller skötselområde 2 så har länsstyrelsen, efter kommunens yttrande, gjort en viss justering av innehållet i skötselplanen. Falköpings kommun har muntligen och skriftligen informerats om ändringen. Falköpings kommun har därefter per telefon bekräftat att man nu godkänner skötselplanens innehåll i sin helhet, inkl. skötselområde 2.

Beträffande kommunens anhållan om utökning av reservatet så kan länsstyrelsen konstatera att det är logiskt ur arronderingssynpunkt att denna utökning görs. Länsstyrelsen kan efter samråd med lantmäteriet konstatera att ett administrativt misstag i samband med tidigare fastighetsreglering och beställning av inmätning har gjort att denna del av området inte var med i remissen för reservatet. Beslut, kartor, m.m. har nu uppdateras med den utökade arealen. Länsstyrelsen bedömer att inga andra sakägare berörs av denna mindre utökning.

Falbygdens Energi AB har inget att erinra mot utökningen av reservatet. Bolaget redovisar att man redan har tagit bort en del stolpar i området från tidigare ledningar. Bolaget håller på att planera bort den resterande ledningen i området, och därefter kommer man inte att ha kvar några ledningar i naturreservatet. (Ev. kommer ledningen att tas bort under 2008.)

Länsstyrelsen kommentar: Enligt uppgift från bolaget planerade man att bort ledningen samt äldre stolpar även om området inte hade blivit naturreservat. Reservatsbildningen har dock i viss mån påskyndat detta arbete. Länsstyrelsen anser att bolaget på ett förtjänstfullt sätt har genomfört detta arbete vilket bidrar till att naturreservatet känns mer orört.

Falbygdens Naturskyddsförening har framfört att angränsande biotopskyddsområden om ca 2 ha bör ingå i naturreservatet.

Föreningen föreslår vidare att skrivningen i skötselplanen för underhållsåtgärder i skötselområde 2 ändras enligt följande: Skötselområdet bör betas kontinuerligt och skall vid behov röjas, gärna i kombination med att lämpliga träd hamlas, allt för att skapa/bibehålla en luckig struktur och gynna de ädla lövträden och öka den biologiska mångfalden.

Föreningen påpekar även att namnet för mattlumner bör rättas.

Länsstyrelsens kommentar: När det gäller de gällande biotopskydden så är dessa beslutade av skogsstyrelsen. Länsstyrelsen har tidigare med Skogsstyrelsen diskuterat frågan om att låta biotopskydden ingå i reservatet. Av flera skäl anser skogsstyrelsen att det inte är nödvändigt att upphäva biotopskydden för att områdena istället ska ingå i naturreservatet. Detta är för övrigt en policy som man tillämpar i hela landet. Områdena får anses ha ett tillfreds-

ställande skydd. Länsstyrelsen kommer därför inte att vidta några ytterligare åtgärder för att få med biotopskydden i naturreservatet.

När det gäller förslaget om hamling av träd så anser länsstyrelsen att detta är en god idé. Förslaget har beaktats i skötselplanen. Det blir därefter upp till förvaltaren (Falköpings kommun) att i samråd med Falbygdens Naturskyddsförening på lämpligt sätt genomföra ev. hamling.

Länsstyrelsen har rättat uppgiften om mattlummer i enlighet med föreningens påpekande.

Ersättningsfrågor

Det befintliga reservatet har säkrats genom intrångsersättningar för inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden (7 kap 5 § miljöbalken). För utökningen av reservatet Falköpings kommun erhållit ekonomiskt bidrag från Falbygdens Naturskyddsförening, samt erhållit bidrag från naturvårdsverket till markförvärv för naturvårdsändamål.

Skälen för Länsstyrelsens beslut

Följande bevarandevärden utgör grund för beslutet:

- Väggårdsskogen har höga naturvärden genom sin orördhet och genom att naturtypen är ovanlig i området.
- Död ved av många olika trädslag och i många olika nedbrytningsstadier förekommer rikligt, såväl stående som liggande.
- I området finns öppna, intermediära till rika kärr.
- Äldre, vidkroniga ekar finns i det östra delområdet. Genom röjningar och bete kan naturvärden knutna till ekdominerad hagmark utvecklas.

Miljömål

Naturreservatet utgör ett led i arbetet med att uppnå de av riksdagen antagna miljömålen långsiktigt skydd av skogsmark enligt *Levande skogar delmål 12.1 Skyddsvärd skogsmark* och *Ett rikt odlingslandskap delmål 13.1 Ängs- och betesmark*.

Intresseprövning

Med hänsyn till områdets värden och naturreservatets syften kommer pågående markanvändning att avsevärt försvåras. Länsstyrelsen bedömer att områdets värden bäst ges ett långsiktigt skydd genom bildande av naturreservat. Föreskrifterna är anpassade till naturreservatets syften och värden. De är främst avsedda att begränsa skador på mark samt växt- och djurliv. Vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap 25 § miljöbalken finner länsstyrelsen att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Hushållningsbestämmelser

Naturreservatsbildningen är förenlig med hushållningsbestämmelserna för mark- och vattenområden enligt 3 och 4 kap. miljöbalken och med den för området gällande översiktsplanen.

Upplysningar

Dispens från föreskrifterna m.m.

Om det finns särskilda skäl får Länsstyrelsen medge dispens från föreskrifterna för naturreservatet. Dispens får dock inte lämnas för åtgärder som strider mot syftet med reservatet. Om det finns synnerliga skäl får Länsstyrelsen helt eller delvis upphäva beslutet om naturreservatet (7 kap. 7 § miljöbalken).

Gagnvirke

Alla virkessortiment inkl. grenar och toppar (GROT) som tas ut ur området med stöd av föreskrifter och skötselplan tillfaller reservatsförvaltaren.

Insektsangrepp

Det ansvar som markägaren har enligt 29 § skogsvårdslagen kommer efter naturreservatsbildningen att vara statens ansvar.

Annan lagstiftning gäller som vanligt

Vid sidan av föreskrifterna för naturreservatet gäller annan lagstiftning som vanligt. Lagar och föreskrifter som bedöms vara av särskild betydelse för att syftet med naturreservatet ska uppnås är t.ex. följande:

- Regler om körning i terräng i terrängkörningslagen och terrängkörningsförordningen.
- Regler om fridlysning av växter och djur i miljöbalken och artskyddsförordningen.

Förvaltare och förvaltningsuppgifter

- Förvaltare är Falköpings kommun. Förvaltningen bör ske i samverkan med Falbygdens Naturskyddsförening.
- Naturreservatets gränser märks ut i terrängen genom förvaltarens försorg enligt anvisningar av naturvårdsverket.
- Förvaltningen bedrivs enligt den skötselplan som fastställts av länsstyrelsen. Skötselplanen ska ligga till grund för naturreservatets skötsel och ska vid behov revideras.

Ersättningstalan

Om överenskommelse om ersättning inte kan träffas, måste sakägare som vill göra anspråk på ersättning eller inlösen väcka talan i Miljödomstolen som får avgöra ersättningsfrågan. Sådan talan måste enligt 31 kap 13 § miljöbalken lämnas in till Miljödomstolen inom ett år efter att detta beslut vunnit laga kraft, i annat fall förlorar sakägaren rätten till ersättning.

Kungörelse

Beslutet ska kungöras i länets författningssamling, Falköpings Tidning, Skaraborgsbygden, Skaraborgs Allehanda och Göteborgs Posten.

Föreskrifterna enligt 7 kap 30 § miljöbalken träder i kraft den dag som framgår av kungörelsen i författningssamlingen och gäller omedelbart även om de överklagas.

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, se bifogat formulär O4:1.

I detta ärende har tf Landshövding Göran Bengtsson beslutat. Naturvårds-
handläggare Örjan Nilsson har varit föredragande. I handläggningen har
också deltagit naturvårdsdirektör Sven Swedberg, antikvarie Lisa Ragnars-
son, biträdande länsarkitekt Jens Rasmussen och jurist Conny Claesson

Göran Bengtsson

Örjan Nilsson